

Posudek bakalářské práce

Název: Reminiscence a lidová kultura v sociální práci

Autorka: Alžběta Trávníčková

Oponentka: PhDr. Hana Janečková, Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy, katedra pastorační a sociální práce

Alžběta Trávníčková spojila v této bakalářské práci své hudební vzdělání a nadšení pro slováckou lidovou hudbu a kulturu s myšlenkou jejich využití v práci se seniory v pobytových službách, a to prostřednictvím reminiscence. Rozhodla se pro velmi praktický cíl své práce, kterým je **vypracování metodiky pro reminiscenční setkávání seniorů v sociálních službách s využitím prvků lidové kultury**. Uplatnění vlastních dovedností a mezioborového přístupu k sociální práci je v díle Alžběty Trávníčkové originální a přínosné. Aktuální covidová situace a uzavření domovů pro seniory neumožnily autorce v plné míře uskutečnit původně zamýšlený projekt, který počítal reminiscenčními setkáními a zapojením zpěvu a hudby přímo v domovech pro seniory na jižní Moravě.

V teoretické části práce autorka představuje nejprve pojem reminiscence a možnostmi jejího využití v práci se seniory. Čerpá přitom ze zdrojů známých, hojně citovaných, ale i primárních zdrojů v anglickém jazyce (Schweitzer, Kunz). Mezi autory sekundárně citovanými volí známé osobnosti, zabývající se reminiscencí v zahraničí a patřící k zakladatelům tohoto oboru (Gibson, Norris). Způsob práce s literaturou je třeba ocenit. Text orientuje čtenáře v metodách a technikách reminiscenční práce. Specificky se pak věnuje reminiscenčním podnětům a tématům, které jsou spojeny s lidovou kulturou na území moravského Slovácka. Z celého výkladu vyznačuje radost, kterou Alžběta Trávníčková při promýšlení kreativních reminiscenčních metod a technik, podnětů i témat zažívala, protože podle ní „schopnost vyjádřit se prostřednictvím hudby, divadla, tance a malby je radost“. Můžeme rozpoznat její smysl pro tradici a úctu ke kořenům, z nichž ve svém dětství sama čerpala.

Druhá část práce je věnována výkladu pojmů spojených s lidovou kulturou, kterou autorka vnímá jako bohatý zdroj nebo „studnici“ vzpomínek. Opírá se o odbornou literaturu z oblasti etnografie a folklóru. Stručně a přitom přesvědčivě objasňuje problematiku tohoto širokého oboru a jeho dílčích částí – hudebního, tanečního a slovesného folklóru a tradičního odívání. Objevuje a oživuje staré nářečí a připomíná hmotné i nehmotné dědictví v podobě písní, tanců, krojů, jídla a slavností. Svým zaměřením na kulturní hodnoty jedné oblasti upozorňuje na význam provázanosti lokální kultury a tradice se sociální prací.

Cílem praktické části bakalářské práce je zpracování metodik pro využívání reminiscence ve spojení s místní tradicí, folklórem a lidovými zvyky v sociálních službách pro seniory na území jižní Moravy. Dříve než popíše své empirické šetření připomene význam sociální práce se seniory a možnosti využití reminiscenčních metod pro zlepšení kvality života seniorů v pobytových službách v kontextu lidové kultury této geografické oblasti. Ve vzpomínkách místních seniorů má folklor důležité místo, proto z nich reminiscenční aktivity mohou efektivně čerpat. Ve svém průzkumné sondě chce Alžběta Trávníčková potvrdit či vyvrátit svoji hypotézu, která předpokládá minimální využívání folklóru, nedostatečné vzdělání personálu v reminiscenci, v tématech lidové kultury, v hudbě a zpěvu a omezené uplatnění kreativity v aktivitách pro seniory. Metodou sběru informací byly polostrukturované telefonické rozhovory se sociálními či aktivizačními pracovníky v 8 seniorských zařízeních v regionu. Pro účely zmapování situace je takováto sonda dostačující, nicméně shrnutí získaných poznatků není propojeno se stanovenými hypotézami.

Teoretické zpracování problematiky reminiscence a tématu lidové kultury, zvážení možností jejich vzájemného propojení, a dále i závěry z provedené průzkumné sondy v seniorských zařízeních jižní

Moravy dovedly autorku k navržení metodiky pro reminiscenční práci se skupinami seniorů v těchto zařízeních. Zaměřila se na čtyři nejoblíbenější a pro daný region nejobvyklejší témata: Tradice na talíři, Lidové slavnosti a zábavy, Lidové tance, Slovácko – kraj písní a Vyšivaná krása – lidový oděv. Půvabné jsou konkrétní návody, jak tančit jednotlivé tance, které písně zpívat, jak připravit určité jídlo, jaké jsou součásti lidových krojů připomínající původní lidové výrazy a nářečí.

Mám-li této práci něco vytknout pak je to absence číslování stránek. V kapitole 2.1. je doslovná citace ze sbírky národních písní, kterou však nelze dohledat pod uvedeným názvem díla. Některé citované tituly (Bittnerová, Heřmanský) nejsou uvedeny v seznamu literatury.

Závěr: Jazyk práce je, až na výjimky, stylisticky kultivovaný, bezchybný a čtivý. Zvolené téma autorce evidentně sedlo, našla se v něm a navzdory překážkám, které jí vstoupily do cesty, je zpracovala autenticky, pečlivě, s přidanou hodnotou v podobě konkrétních metodik pro reminiscenční setkání, které mohou být bezprostředně využity v praxi. Více pozornosti mohla věnovat zpracování výsledků svého terénního šetření tak, aby odráželo hypotézy, které si položila.

Bakalářskou práci Alžběty Trávníčkové **doporučuji obhajobě s hodnocením B.**

Otázky k diskusi:

1. Vyjádřete se, prosím, k hypotézám, které jste si stanovila před provedením Vašeho terénního šetření. Byly tyto hypotézy potvrzeny nebo vyvráceny? Co byste doporučila ke zlepšení situace?
2. Zvažte, kdo ještě další by se mohl zapojit do plánování reminiscenčních setkání. Koho, kromě obyvatel domova, byste pozvala ke spolupráci, kdybyste byla v roli reminiscenční asistentky, aby se setkání opravdu podařilo.
3. Jaké nejcennější poznatky pro práci sociálního pracovníka ve službách pro seniory jste si odnesla díky zpracování metodik a příprav pro reminiscenční setkání?